

Program rektora MU na podporu tvůrčí činnosti studentů

Podpora vynikajících disertačních prací (kategorie C,D)

Závěrečná zpráva o výsledcích projektu ¹ (Oddíl A) a posudek garanta (Oddíl B)

Identifikační kód projektu

2	0	0	7	1	4	2	1	d	0	0	0	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Základní údaje	
Kategorie projektu (čl. 2 odst. 1)	d.
Navrhovatel (jméno, příjmení, UČO)	Václav Kaška, 12374
Kontakt (adresa, telefon, e-mail)	Merhautova 123, Brno 613 00, 607229809, 12374@mail.muni.cz
Fakulta	Filozofická fakulta
Studijní program – obor	Historické vědy-Historie-české dějiny
Název projektu	Struktura a činnost KSČ na přelomu 40. a 50. let 20. století.
Akronym	SCKSC
Vedoucí DP / Školitel DP (+UČO)	doc. PhDr. Vladimír Goněc, CSc. (1665)
VŠ – fakulta – pracoviště	Masarykova univerzita-Filozofická fakulta-Historický ústav
Kontakt (adresa, telefon, e-mail)	Arna Nováka 1, Brno 602 00, 549493691, 1665@mail.muni.cz

Oddíl A – vyplňuje řešitel

Dílčí / výsledné výstupy projektu

Uveďte konkrétní výstupy (publikace, přednášky a postery na konferencích, patentové přihlášky, apod.) a porovnejte s plánovanými výstupy návrhu projektu. Komentujte případný nesoulad.

1. Publikace

a) Sítě vazeb a způsoby vyjednávání uvnitř KSČ po únoru 1948. Rekonstrukce podoby osobních kontaktů mezi krajským výborem KSČ Brno a okresním výborem KSČ Brno I. v letech 1948-1952. In: Soudobé dějiny (v tisku)

2. Účast na konferencích:

a) Konference České, slovenské a československé dějiny 20. století III. (Hradec Králové):

¹ Formulář je shodný pro dílčí i závěrečnou zprávu. Nevhodnou variantu vždy přeškrtněte.

příspěvek: KSČ po únoru 1948: zdroje, metody a koncepce výzkumu

b) Únor 1948 v Československu (Praha, 25-27. února 2008)

příspěvek: Indoktrinace členů KSČ během I. roku stranického školení (1949-1950): záměry ústředí a jejich (ne)realizace ve stranickém okrese Brno I.

Oba příspěvky vyjdou v roce 2008 v rámci sborníků z konferencí.

Oproti plánovaným výstupům jsem navíc absolvoval mezinárodní konferenci o Únoru 1948, kde jsem přednesl výše uvedený referát, který vyjde v září 2008 jako studie ve sborníku z konference.

Vzhledem k vysokým odborným nárokům na publikování v časopise Soudobé dějiny, a z nich vyplývající časové náročnosti, se proti původním předpokladům snížil počet do tisku připravených studií.

Odborná charakteristika dosažených výsledků

Stručně charakterizujte dosažené výsledky z hlediska problematiky oboru a jejího řešení na pracovišti, kde nacházíte zázemí při řešení projektu.

Široké problematice soudobých dějin není v české historiografii stále věnován adekvátní prostor. Některá závažná témata se dosud nedočkala náležité pozornosti. Sem patří i rekonstrukce dění uvnitř Komunistické strany Československa po únoru 1948. Současně se doposud běžně stává, že nejnovější dějiny jsou analyzovány bez hlubších metodologických konceptů a že na dění během komunistické diktatury je pohlíženo mechanickým totalitárním paradigmatickým, které schematicky hovoří o mocných na straně jedné a bezmocných na straně druhé.

Pokusil jsem se výše uvedené nedostatky alespoň zčásti napravit v těchto směrech: 1) zaměřil jsem se na dění uvnitř KSČ v několika letech po převzetí moci v únoru 1948; 2) snažil jsem se neopomenout metodologický rámec; 3) studoval jsem regionální a lokální stranické struktury a jejich zapojení do celkového mocenského pole. Jinými slovy, snažím se rekonstruovat dění uvnitř KSČ v letech 1948-1952, tedy v době, kdy strana procházela v souvislosti s uchopením moci ve státě výraznou proměnou. Zajímají mě v zásadě tři okruhy otázek: 1. strukturální proměny uvnitř komunistické partaje; 2. podoba a průběh rozličných vnitrostranických akcí (např. školení členů nebo jejich prověřování); 3. rekonstrukce sítí vazeb mezi jednotlivými patry stranické hierarchie. Rekonstruuji fakta-procesy-vztahy. Zabývám zejména děním na regionální a lokální úrovni, kde jsou mocenské praktiky dobře hmatatelné. Zajímá mě, jak byly přísné nároky stranického centra různě modifikovány lokálními funkcionáři. Ukazuje se, že musíme korigovat zaběhnutý výkladový model o totálním ovládnutí všeho a všech z všemocného centra. Toto totalitní paradigma je jednak příliš zjednodušující, jednak vlastně odpovídá dobovému komunistickému diskursu. Když budeme pouze přepisovat materiály produkované ústředním výborem strany, dostaneme pouze plochý obraz jinak komplikované minulosti plné vyjednávání, zájmů a konfliktů.

Charakteristika dosažených výsledků z hlediska projektu

Stručně popište dosažené výsledky z hlediska cílů projektu, použitého způsobu řešení a jejich vztahu k Vaší diplomové / disertační práci.

Cílem projektu bylo zacelit mezeru ve znalostech fungování KSČ na přelomu 40. a 50. let, kdy se ze strany stávala rozhodující mocenská síla ve státě. Vedle průzkumu činnosti stranických organizací na všech úrovních, odhalování práce funkcionářů a vztahů mezi těmito stranickými pracovníky, šlo rovněž o to, jak a zda vůbec nižší stranické orgány plnily příkazy z nadřazených míst. Dosáhnout těchto cílů není možné bez znalosti směrnic a příkazů ústředních orgánů (uloženo v NA Praha) a zároveň bez porozumění fungování krajských, okresních a místních organizací strany.

Po uzavření projektu je možné konstatovat, že jeho cíle byly do značné míry naplněny. Díky studijním cestám do Národního archivu v Praze, do jednotlivých okresních archivů (Kroměříž, Znojmo, Jihlava) a také do metodologickými příručkami lépe zásobené vídeňské univerzitní knihovny vznikly a vznikají dílčí studie věnované dění uvnitř KSČ po únoru 1948. Tyto práce jednak rekonstruuji dění uvnitř strany na různých úrovních, jednak sledují složité vztahy uvnitř KSČ. Vzhledem k zaměření na mikrostruktury moci jsme mohli polemizovat se zaběhnutým modelem monolitické a přísně hierarchické organizace, v níž omnipotentní špičky přikazovali a pasivní organizace a členstvo jen trpně rozhodnutí přijímaly. Získané archivní materiály a zahraniční literatura i vypracované specializované studie a přednášky se stanou důležitou součástí a chystané disertační práce.

Účast na odborných akcích v porovnání s plánem

Uveďte

1. název akce, místo konání, dobu konání,
2. aktivní účast – přednáška, poster, apod.
3. plánovaná akce ano ne („ne“ zdůvodněte)

1. České, slovenské a československé dějiny 20. století III. (Hradec Králové, 26.-27. března 2008)
2. Aktivní účast - referát: KSČ po únoru 1948: zdroje, metody a koncepce výzkumu.
3. Plánované akce

1. Únor 1948 v Československu (Praha, 25-27. února 2008)
2. Aktivní účast –referát: Indoktrinace členů KSČ během I. roku stranického školení (1949-1950): záměry ústředí a jejich (ne)realizace ve stranickém okrese Brno I.
3. Neplánované akce. Tuto akci jsem nemohl do plánu zařadit vzhledem k tomu, že k její organizaci bylo přistoupeno až po uzavření příslušné přihlášky na projekt.

Čerpání finančních prostředků (uvádět v tisících Kč na jedno desetinné místo)

	položka	přiděleno	čerpání
1	Stipendium pro řešitele	20 000	20 000
2	Cestovné	17 000	15 225

3	Studijní literatura, náklady na publikace	8 000	8 994
4	Materiál	5 000	5 781
5	Služby	0	
6	Celkem	50 000	50 000

Zdůvodnění rozdílů v plánovaném čerpání finančních prostředků

Slovní komentář k jednotlivým položkám předchozí tabulky.

Náklady na cestovné se oproti předpokladům snížily, protože jsem při práci v archivech používal digitální fotoaparát, jehož užívání umožňuje archiváře snadno nafotit a prostudovat až doma.

Náklady na studijní literaturu se oproti plánu zvýšily proto, že se na trzích objevily nové publikace a studie k tématu.

Náklady na materiál (zejména na kopie) se oproti plánu zvýšily, jelikož v zahraničních knihovnách jsem našel studie, které zásadně přispívají hlavně ke koncepčnímu uchopení studované látky.

Oddíl B² - posudek vedoucího / školitele DP pro průběžné / závěrečné oponentní řízení

Odborná úroveň řešení projektu

1	výborná, dosaženo originálních výsledků významných pro obor	X
2	velmi dobrá, dosaženo nadprůměrných výsledků s významem pro obor	
3	průměrná, dosaženo dílčích výsledků průměrné úrovně v rámci oboru	
4	nedostatečná, nebylo dosaženo dobrých výsledků v rámci oboru	
5	zcela nevyhovující nebo nelze z dílčí / závěrečné zprávy o projektu posoudit	

Slovní komentář (stručné zdůvodnění hodnocení, zejména uvedení konkrétních nedostatků u 4 a 5)

Předložené výsledky prezentují zásadně novou dimenzi v tématu počátků komunistické moci. Autor vypracoval vlastní koncept, který následně ověřoval jako hypotézu a podle míry nosnosti a aplikovatelnosti svůj model dále profiloval.

² Vyplňuje odborný garant – vedoucí diplomové práce / školitel disertační práce. Kompletně vyplněný formulář (oddíl A i B) vkládá garant do Elektronického seznamu v Dokumentovém serveru ISMU, a to pro průběžné oponentní řízení vždy nejpozději k 31. prosinci daného akademického roku a pro závěrečné oponentní řízení nejpozději k 31. květnu daného akademického roku.

Cíle projektu a harmonogram		
1	dílčí / výsledné cíle projektu dosaženy nad rámec předpokladů a harmonogramu	
2	výsledných cílů projektu dosaženo v souladu s předpoklady a harmonogramem	X
3	dílčích / výsledných cílů dosaženo podle předpokladů s časovým skluzem	
4	dílčích / výsledných cílů dosaženo jen částečně	
5	dílčích / výsledných cílů není dosahováno	
Slovní komentář (stručné zdůvodnění hodnocení, zejména uvedení konkrétních nedostatků u 4 a 5) Cíle byly úspěšně splněny ve stanoveném čase.		

Výstupy projektu		
1	množství a úroveň výstupů projektu překračuje předpoklady návrhu	X
2	množství a úroveň výstupů projektu odpovídají předpokladům návrh	
3	bud' množství nebo úroveň výstupů projektu nedosahuje předpokladů návrhu	
4	množství i úroveň výstupů projektu zaostávají za předpoklady návrhu	
5	výstupy projektu jsou zcela nedostatečné v porovnání s předpoklady návrhu	
Slovní komentář (stručné zdůvodnění hodnocení, zejména uvedení konkrétních nedostatků u 3, 4 a 5) Řešitel s ohlasem prezentoval výsledky projektu na několika fórech, od fakultního až po nadnárodní česko-slovenské fórum. Vyzvednout je rovněž nutno bezprostřední aplikaci výstupů i ve vlastní výuce řešitele.		

Čerpání finančních prostředků a jeho zdůvodnění		
1	čerpání velmi uvážlivé a přiměřené cílům projektu, zdůvodnění věcné a realistické	X
2	čerpání přiměřené cílům projektu, zdůvodnění vyžaduje upřesnit	
3	spotřeba prostředků vyšší než odpovídá výsledkům, zdůvodnění vyžaduje upřesnit	
4	čerpání neúsporné, v rozporu s dosahovanými výsledky	
5	přiměřenost čerpání nelze posoudit vzhledem k nedostatečnému zdůvodnění položek	
Slovní komentář (stručné zdůvodnění hodnocení, zejména uvedení konkrétních nedostatků u 3, 4 a 5, včetně návrhu úprav rozpočtu) V čerpání došlo k pouze drobným změnám proti původnímu finančnímu plánu; změny jsou naprosto přiměřené a účelné. Celkové čerpání rovněž přiměřené a účelné.		

Hodnocení projektu z hlediska úrovně budoucí diplomové / disertační práce		
1	výsledky projektu z hlediska DP vysoce nadstandardní a rozhodující pro její úroveň	X
2	výsledky projektu z hlediska DP nadprůměrné a důležité pro její úroveň	

3	výsledky projektu z hlediska DP průměrné, přispějí k její dobré úrovni	
4	výsledky projektu přispívají k zlepšení úrovně DP pouze okrajově	
5	výsledky projektu nepředstavují z hlediska DP žádný přínos	

Slovní komentář (stručné zdůvodnění hodnocení, zejména uvedení konkrétních nedostatků u 4 a 5)

Řešitel připravil studie, které jsou a budou podnětné i pro řadu dalších zpracovatelů témat zaměřených na počátky komunistické moci. Výsledky budou zároveň páteří připravované disertace.

Celkové hodnocení stavu řešení / řešení projektu ³

1	vynikající výsledky, doporučuji přijmout jako úspěšně ukončený	X
2	velmi dobré výsledky, doporučuji nadále financovat / přijmout jako úspěšně ukončený	
3	průměrné výsledky, další finanční prostředky redukovat / přijmout s výhradami	
4	podprůměrný projekt, financování zastavit / přijmout s vážnými výhradami	
5	špatný projekt, financování zastavit / hodnotit jako neúspěšně ukončený	

Slovní komentář:

Výrazného ohlasu se dostalo především řešení dimenze „formování komunistického režimu na lokální a střední úrovni moci“, tedy zodpovězení otázek běhu živých mikrostruktur moci. Postup řešitele přináší mnohem plastičtější obraz mechanismů komunistické moci v jejích počátcích, počínaje tím, jak do hry vstupovaly místní zájmy jak z hlediska deklarovaných zájmů místních komunistických klik, tak z hlediska míry reflektovaných či naopak ignorovaných či potlačovaných věcných lokálních problémů.

Výstupy autora budou zajímavé a podnětné i pro připravované nadnárodní komparační projekty.

Datum: 29. 5. 2008

doc. PhDr. Vladimír Goněk, CSc., J.M.Chair

³ Varianty se týkají průběžného / závěrečného oponentního řízení. Nevhodné varianty přeškrtněte.